

СООПШТЕНИЕ ДО МЕДИУМИТЕ

НОВИОТ ИЗВЕШТАЈ ОТКРИВА НЕЛЕГАЛНИТЕ ФИНАНСИСКИ ТЕКОВИ ВО БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА, ЦРНА ГОРА И СРБИЈА

Новиот извештај на Глобалната Иницијатива против Транснационалниот Организиран Криминал (ГИ-ТОК) насловен како Нелегални финансиски текови (НФТ) во Босна и Херцеговина, Црна Гора и Србија ги разоткрива клучните двигатели и тековните трендови на НФТ во трите земји од регионот и го анализира одговорот на владите на државите наменет за спречување на овој вид на криминал.

Виена, Австрија – 19 Јануари 2022: Милиони евра од нелегални финансиски текови (НФТ) секоја година се движат низ Босна и Херцеговина, Црна Гора и Србија секоја година според Новиот извештај на Глобалната Иницијатива против Транснационалниот Организиран Криминал (ГИ-ТОК). Најголем дел од парите циркулираат низ финансискиот систем.

„Криминалното подземјето ги движи своите пари низ тн. горниот свет на финансиите истовремено и во регионот и офшор“, рече Робин Картрајт, еден од авторите на извештајот.

Незаконски финансиски текови во Босна и Херцеговина, Црна Гора и Србија: Клучни причинители и моментални трендови се надоврзуваат на извештајот за НФТ во Албанија, Косово и Северна Македонија кој беше објавен во август 2020 година. Извештајот дава детални информации за за механиката со која нелегално се заработени пари се пренесува во и надвор од трите економии на криминални корисници широм светот.

„Извештајот потекнува од анализите на граѓанското општеството, базирани врз опширни интервјуа спроведени со службеници за спречување на перење пари, локални полицајци, советници во инфраструктурата на државите но и со претставниците на граѓанското општество од целиот регион. Додека извештајот го расветлува овој задскриен проблем, истовремено се заклучува и дека постои „недостатокот на постоечки податоци за сите компоненти и канали на НФТ, особено на оние кои се однесуваат на перењето на пари и каналите на трговијата, формира можност бројките претставени во извештајот да се значително потценети“, заклучува Картрајт.

Извештајот исто така нотира дека се потребни повеќе истражувања и за тоа како криптовалутите се користат за перење на пари.

Извештајот ги разгледува трите компоненти на НФТ: корупција, организиран криминал и даночно затајување. Ги следи и каналите преку кои се движат валканите пари и покажува дека државните институции на трите земји имаат ограничена свест како и капацитет соодветно да одговорат на предизвиците на НФТ.

Корупцијата останува клучна точка на ранливост на Западен Балкан и извештајот се фокусира на три студии базирани на случај: Финансирање на невладините организации во Босна и Херцеговина, Одбранбената индустрија на Црна Гора и Инвестициите во инфраструктурата на Србија.

„Случајот со Србија е особено интересен бидејќи се чини дека корупцијата во инфраструктурата е причината за зголемување цените за од 20 до 30 отсто, но истовремено и нема институционален одговор што ќе го докаже ова тврдење“, вели Саша Ѓорѓевиќ, теренски координатор на ГИ-ТОК за Србија и Црна Гора.

Тој додава дека „одбранбената индустрија во Црна Гора заслужува големо внимание на темава со оглед на слабите контроли на државата врз постоечкиот ризик во јавните набавки и управувањето со финансискиот и оперативниот менаџмент“.

Во однос на даночното затајување, извештајот открива дека на Западен Балкан секоја година им се одземаат 200 милиони евра од недозволената трговија со тутун, а данокот на доход се избегнува со плаќање на работниците во готовина. На пример, во Босна и Херцеговина речиси 30% од работната сила е неформално вработена.

Натаму, извештајот покажува дека милијарди евра увоз се подложни на погрешно фактурирање.

Во однос на организираниот криминал, извештајот открива дека шверцот со дрога, трговијата со фалсификувани стоки и шверцот на мигранти создаваат големи НФТ.

„Пазарот за криумчарење мигранти во 2020 година се проценува на околу 8,5 до 10,5 евра само во Босна и Херцеговина“, вели Анеса Аговиќ теренската координаторка на ГИ-ТОК за Босна и Херцеговина.

Приходите кои што се заработуваат од корупцијата и даночното затајување организирани се „перат“ во локалните економии на Босна и Херцеговина, Црна Гора и Србија и се проценува дека се еквивалентни на 2-5% од годишниот БДП што е од 1,5 до 3,75 милијарди евра. Се проценува дека поголемиот дел од овие пари се влеваат во градежништвото, недвижностите, туризмот и коцкањето.

Извештајот заклучува дека и покрај значителните владини напори за спречување на овој вид криминал, спроведувањето на новите закони и прописи останува и натаму ограничено.

„Сето го обесхрабрува јавниот и приватниот сектор да инвестираат во основната инфраструктура, и ја лишува законската економија од ресурсите кои се потребни за одржлив развој, како што се инвестициите во здравството, училиштата, социјалната помош и јавната безбедност“, вели Кристина Амерхаузер, една од авторите на извештајот.

Во извештајот се заклучува и дека проблемот со НФТ не е доволно истражен.

„Се надеваме дека фокусот на ГИ-ТОК на оваа тема може да допринесе да се зголеми свеста за проблемот и да се стимулира фикасна превенција на проблемот и државни реакции“, рече Амерхаузер.

Контакт за прашања и одговори: Клаудио Ланди claudio.landi@globalinitiative.net

За Глобалната Иницијатива

Глобалната Иницијатива против Транснационален Организиран Криминал (ГИ-ТОК) е мрежа на професионалци кои работат на првите редови ви битката против нелегалната економија и криминалот. Преку глобалната мрежа на опсерватории на граѓанското општество за нелегалната економија, ние ги следиме трендовите и работиме на создавање докази за дејствување на јавните политики, дистрибуирајќи експертиза на нашата мрежа и катализирајќи мултисекторски и холистички одговори на цела низа видови на криминал. Со Фондот за отпорност на Глобалната Иницијатива, ги поддржуваме активистите на локалните невладини организации кои работат во области каде е опфатен криминалот кој ги поткопува безбедноста, сигурноста и животните шанси на луѓето.